

sjukdom dröjer alltför länge, draga vård om att han återförskaffas till sin hemort, och att skeppare bör ställa i fremmande hamn säkerhet för verkställandet af hans vård icke blott för en månad eller två, utan så stor säkerhet, som pröfvas skäligen för att bringa honom till helsa eller återförskaffa honom till hemorten. Det är ett stort elände, som våra sjömän äro underkastade i följd af den ringa omvårdnad, rederierna om dem hittills tagit och i följd deraf, att lagstiftningen icke ålagt dem detta strängt. Man känner det väl i kejsrerliga senaten, der till finans-expeditionen komma oupphörliga anspråk på ersättning för hemsändandet af sjömän, för deras vårdande å lasarett, för tilldelandet af några klädestråsar i deras nakenhet; antalet af sådana framställningar är mycket stort, och likväl är det ett ringa antal sjömän, som konsulerna våga åtaga sig, emedan de äro osäkra, huruvida deras fordringar skola godkännas eller ej. Från många håll hafva, der konsulatbefattningar finnas, såsom t. ex. ifrån Stockholm och Christiania, de mest hjertslitande beskrifningar öfver våra sjömans elände inkommit och klagomål till härvarande generalkonsul, att konsulatet icke är af lagen bemyndigadt att understödja dem för att rädda dem ifrån den största nöd. För min del får jag således vördsammast tillstyrka, att höglofliga ridderskapet och adeln måtte ogilla denna paragraf i dess nuvarande redaktion och i den nådiga propositionen, emedan denna också af utskottet blifvit oförändradt antagen. Jag är icke i tillfälle att föreslå någon bestämd lydelse; min ödmjuka åsigt har jag haft äran yttra om hvad jag anser böra åligga rederierna.

31 YTTRANDE VID LANTDAGEN 11.V 1872

Protokoll fördt hos högl. ridderskapet och adeln

Herr *Snellman*: Vid hvarje frågas afgörande är det skäl att taga billigheten till råds och icke betrakta en sak ensidigt ur en synpunkt. Jag vet icke om någon kan betvifla det att jag önskar, att tidningarne må belastas med så få afgifter som möjligt och så litet hinder som möjligt läggas emot deras spridning. Likväl måste det ihågkommas, att en tidning icke är en absolut konstaterad upplysningens spridare blott, utan att en tidning också är en ekonomisk spekulation. Vi se det isynnerhet i andra länder, huru tidningar säljas till värdet af millioner. Redan i vårt land har det gått så långt, att totala afkastningen kan motsvara 100 000 mark. Man begär att en postförvaltare skall hjälpa en sådan ekonomisk spekulation, låt vara att den har de vackraste syften och största gagn för hela landet, man kan icke vägra honom någon ersättning för sitt besvär, då han icke blott har att ombesörja tidningsutdelningen, utan äfven har att emottaga prenumerationen och ombesörja dess aflemnande åt redaktionen; utgifvaren kan ofta vara en olitterär person. Jag skulle således för min del anse det icke vara rätt att fordra för tidningarne fullkomlig frihet ifrån några afgifter till postverket, ej heller att statsverket skulle åhvälfvas betalning för en sådan afgift, äfven om det också nu mångenstädes är fallet hvad som förut varit det allmänna, att en tidningsutgifvare är en fattig magister, som icke har något för sitt besvär; men som sagdt, en del tidningar kunna mycket väl bära en sådan afgift. Ridderskapets och adelns beslut att icke begära ett totalt afskaffande af postförvaltarearvodet anser jag derföre stödja sig fullkomligt på rättvisa och billighet, och då detta beslut, såsom gillande utskottets betänkande, har nedsatt afgiften

passabelt, ser jag icke något skäl att frångå beslutet. Det är visserligen en ledsam sak, att ridderskapet och adeln derigenom icke skulle kunna deltaga i första alternativet i herr Hornborgs reservation, det återstår att deltaga i det andra alternativet, om också ridderskapet och adeln icke kan inlemnna samma petition jemte de öfriga stånden utan ingå med en egen petition i ämnet.

10 **32** *YTTRANDE VID LANTDAGEN 13.V 1872*
Protokoll fördt hos högl. ridderskapet och adeln

Herr *Snellman*: Det petitionsförslag, som nu till diskussion föreligger, har, såsom erkännas torde, sin sorgliga sida, och jag för min del anser den sorgliga sidan vara den öfvervägande. Utskottet föreslår väl i första och andra punkterna underdåniga petitioner till H. K. Maj:t utaf ett positivt innehåll, bedjande att H. K. Maj:t måtte vidtaga vissa åtgärder. Men utskottet beder under den tredje punkten, att andra åtgärder tillsvidare icke måtte vidtagas, och det är i denna tredje punkt, som hufvudinnehållet af utskottets förslag liksom hufvudinnehållet af alla petitioner i ämnet är innefattadt. Det är detta jag kallar sorgligt, det är sorgligt att folket, att landets representation skola någonsin anse sig föranlåtna att vända sig till monarken, sägande: beslut, som vidtagits, beslut, som hota, mana oss att vädja till Ers Majestät! verkställ dem icke, vidtag dem icke.

Jag vill icke samla glödande kol öfver deras hufvud, hvilka med stora ord bragt fram allt detta vi nu hafva för ögonen, hvilka, för att följa tidsropet på skolans emancipation från kyrkan, den tid, då i vårt land i sjelfva verket icke skolan styrdes af kyrkan utan kyrkan af skolan, emedan konsistorierna voro sammansatta af skolmän, skjöto åt sidan detta konservativa element, som i dessa konsistorier fanns, och hvilket så länge skyddande bevarat våra skolor, medan man väl i våra förhållanden ännu hade bort känna behofvet att bevara dem. Man hade redan till följd af skolordningen af 1843 exempel på att det mera ingripande förhållande, hvori högsta styrelsen trädde till skolan, icke var fullkomligt gagneligt för densamma. Det visade sig, då 1856 års skolordning utkom, huru mycket detta inflytande hade förmått verka. Skolordningen 1856 gjorde fåfänga bemödanden att komma till, hvad man ännu synes hoppas att åstadkomma; ty hvad i densamma stadgades, det har för det mesta förfallit såsom icke svarande emot folkets behof. Grundfelet var, att dessa förslag voro hugskott, icke bygda på några grundsatser. Man har nu fått en skolstyrelse. Vare det långt ifrån mig att tilltro någon medlem af skolstyrelsen andra än patriotiska och goda afsigter, ingen af dem undantagen. Men då man säger, att denna skolstyrelsens inrättande icke hade bort väcka någon oro i landet, då talar man enligt min tanke orätt. Det är gifvet, att en inrättning sådan som denna, med en sammansättning, sådan vårt land ännu aldrig sett den, att en sådan styrelse måste vara oroväckande.

Det är också orätt, om man påstår, att dess vidtagna åtgärder icke väckt någon oro. Det är omöjligt att någonsin öfverlägga om något landets väl rörande ämne, der man icke har att tala om utkomna författningar, om några af högsta makten vidtagna beslut, några anbefalda åtgärder. Jag anser för min del, att likväl frihet bör finnas att i hofsamma ordalag och med all skyldig undersåtlig vördnad tala om dessa åtgärder och dessa författningar och öfver dem äfven fälla ett